

Aleksander Piecuch

EDUKACJA A PROBLEMY WYKLUCZENIA Z RYNKU PRACY

Streszczenie

Koncepcji LLL – całożyciowego uczenia się, nie można rozpatrywać w oderwaniu od pracy człowieka. Zjawiska wykluczenia społecznego są dzisiaj realnym zagrożeniem dla każdego człowieka i w każdym wieku. Przed systemem edukacji stoją bardzo poważne wyzwania, do których należy przeciwdziałanie skutkom rozwoju cywilizacyjnego – marginalizacji społecznej.

EDUCATION AND PROBLEMS OF EXCLUDE FROM THE JOB MARKET

Abstract

The LLL conception – a lifelong learning, we can't consider in isolation from people's work. Nowadays the social exclusion is a real threat to every person and every age. The education system has very serious challenges, which include countering the effects of civilization development – social marginalization.

Wstęp

W swoim opracowaniu *O nowy kształt edukacji* K. Denek zauważa: edukację i gospodarkę można porównać do układu naczyń połączonych. Z jednej strony powstanie lub rozwój dziedzin działalności ekonomicznej wywołuje zapotrzebowanie na nowe kwalifikacje lub zwiększa popyt na określone grupy zawodowe. Z drugiej strony edukacja determinuje w znacznym stopniu gospodarkę. (...) Powiązanie edukacji i rynku pracy odbywa się na zasadzie sprzężenia zwrotnego. Oznacza to, że rynek pracy jest uzależniony od edukacji, a równocześnie nań wpływa. To samo dotyczy edukacji. Zarówno rynek pracy, jak również edukacja są względem siebie autonomiczne¹. We współczesnych gospodarkach światowych owo sprzężenie zwrotne nabiera szczególnego znaczenia. Prawdopodobnie bezpowrotnie minęły czasy, kiedy nowo przyjęty do pracy pracownik przechodził cykl różnorodnych szkoleń, przez kilka miesięcy był

¹ K. Denek, *O nowy kształt edukacji*, Wyd. Edukacyjne Akapit, Toruń 1998.

Tatiana Ronginska

PSYCHOLOGICZNE UWARUNKOWANIA POCZUCIA SUKCESU W PRACY

Streszczenie

W artykule przedstawiono interpretację pojęcia sukcesu w pracy na gruncie współczesnej psychologii pracy i zarządzania. W celu dokładniejszej analizy treści pojęcia sukcesu zastosowano systemową metodę opisu pojęć wieloznacznych, metodę pentabazy. Pokazano miejsce omawianej kategorii wśród innych podstawowych wyznaczników efektywności człowieka w środowisku zawodowym. Jako przykład analizy pojęć wieloznacznych podjęto próbę semantycznego opisu wartości kategorii „sukces” i jego egzemplifikację w różnych językach.

PSYCHOLOGICAL FACTORS OF THE SENSE OF SUCCESS AT WORK

Summary

The interpretation of the notion of success at work on the grounds of contemporary psychology of work and management was presented in the paper. In order to carry out a more thorough analysis of the content of success, the system method of describing ambiguous terms, i.e. a five-factor method of analysis, was applied. The place of the analyzed category among the other basic determinants of human efficiency in the work environment was presented. As an example of the analysis of ambiguous terms, the attempt of a semantic description of the content of a category of „success” and its exemplification in different languages was undertaken.

W obecnych czasach wzrastającego tempa życia, potęgującej konkurencji i rywalizacji chęć osiągnięcia sukcesu staje się dominującym dążeniem człowieka. Zainteresowanie sukcesem występuje nie tylko na łamach prasowych, lecz pojawia się w środowisku edukacyjnym, gdzie zaczyna być ważną przesłanką reorganizacji procesu kształcenia na poziomie średnim i wyższym zgodnie z wymaganiami rozwijania kompetencji praktycznych, umiejętności zastosowania wiedzy akademickiej dla osiągnięcia sukcesu zawodowego.

Pojęcie sukcesu nie jest jednowymiarowym konstruktem. Na sukces składa się wiele czynników warunkujących jego osiągnięcie. Należą do nich zdolności do szybkiego przyswajania nowej wiedzy, umiejętności planowania swoich działań, strategie radzenia sobie z problemami, kompetencje interpersonalne niezbędne w pracy zespołowej itd. Tradycyjny podział przyjęty w diagnostyce psychologicznej przedstawia czynniki efektywnej pracy w odniesieniu do trzech sfer psychicznych: umysłowej, motywacyjnej oraz społeczno-komunikacyjnej.

Alena Očkajová, Ján Stebila, Daniel Novák

STAROSTLIVOSŤ O BOZP AKO JEDEN ZO ZÁKLADNÝCH PREDPOKLADOV DOSAHOVANIA DOBRÝCH VÝSLEDKOV V PRÁCI

DBAŁOŚĆ O PODSTAWOWE ZASADY BHP GWARANCJĄ OSIĄGANIA DOBRYCH EFEKTÓW W PRACY

Článok pojednáva o problematike BOZP. Poukazuje na jej význam pre zamestnancov a zamestnávateľov, definuje hlavné dokumenty v tejto oblasti na Slovensku. Pozitívny ekonomický vplyv zlepšenia pracovných podmienok, špeciálne BOZP je spojené s vyššou produktivitou práce, efektívnosťou ale aj kvalitou práce a kvalitou poskytovaných služieb, čo môžu tvoriť len zdraví a motivovaní zamestnanci. Pretože veľa zamestnávateľov ako aj zamestnancov má veľmi nízke právne povedomie týkajúce sa BOZP je dôležité poskytnúť študentom a učiteľom kvalitný systém vzdelávania v tejto oblasti. Tento článok podáva informácie ako je výchova k BOZP implementovaná v základných a stredných školách a špecifikuje výchovu budúcich učiteľov k BOZP predovšetkým na UMB v Banskej Bystrici. Je veľmi dôležité mať dobré učebnice alebo učebné materiály (skriptá, monografie, e-learning) pre tento účel čo je aj obsahom tohto článku.

TAKING CARE OF SAFETY AND HEALTH PROTECTION AS ONE OF THE BASIC PARTS OF ACHIEVING GOOD RESULTS AT WORK

Summary

The article is concerned to the issue of Safety and Health Protection. It shows off its meaning according to the employers and employees, it defines main documents of the area in the Slovak Republic.

The quality and level of safety at work and the employees' health in a wider context presents culture, social and economical maturity of both – employers and the state. The positive economical influence of the improvement of working conditions, especially Safety and Health Protection, is conveyed with higher productivity, efficiency as well as the quality of work or quality of the services provided, which is created only by healthy and motivated employees. Since many employers as well as many employees have low legal awareness related to Safety and Health Protection, it is necessary to provide both students and teachers in that area with high quality system of education and the article gives information such as education towards Safety and Health Protection which is implemented at primary and secondary schools and it specifies education of the next teachers to Safety and Health Protection more at the University of Matej Bel in Banská Bystrica. It is very important to have good textbook or educative material for this purpose, various kinds of textbooks, monographies, internet web sites, e-learning, everything is briefly described in this article.

Miroslava Miklošiková

SELF-REFLECTION AND PSYCHO-DIDACTIC COMPETENCE OF A UNIVERSITY TEACHER OF TECHNICAL SUBJECTS

Abstract

Undoubtedly, the essential pedagogic skills of a university teacher of technical subjects include high erudition in the field of didactic competences and regular self-reflection. For a teacher, that means existence of adequate level of knowledge and experience in the field of education theory, work including feedback and self-reflection. Self-reflection and didactic competence are closely interconnected, they are blended together. To be specific this means that awareness of progress of last education, its optimum and less successful parts, facilitates the teacher to plan future education, even with more efficient use of teaching resources. The interconnection of psycho-didactic competence and pedagogic self-reflection may be regarded as inseparable parts of pedagogic activities, which the teacher must do regularly if s/he wants to make his/her education in good quality.

AUTOREFLEKSJA I KOMPETENCJE PSYCHODYDAKTYCZNE NAUCZYCIELA AKADEMICKIEGO PRZEDMIOTÓW TECHNICZNYCH

Streszczenie

Bez wątpienia, niezbędne umiejętności pedagogiczne nauczyciela akademickiego przedmiotów technicznych obejmują wysoką erudycję w zakresie kompetencji dydaktycznych i regularną autorefleksję. Dla nauczyciela, oznacza to istnienie odpowiedniego poziomu wiedzy i doświadczenia w dziedzinie teorii edukacji, pracy, w tym opinii i autorefleksji. Autorefleksja i kompetencje dydaktyczne są ze sobą ściśle powiązane, harmonizują ze sobą. Bycie znaczącym oznacza, świadomość postępu edukacji, jego poziomu optymalnego i mniej udanych obszarów, ułatwia to nauczycielowi planowanie przyszłego kształcenia, a nawet bardziej efektywne wykorzystanie zasobów dydaktycznych. Połączenie kompetencji psychodydaktycznych i pedagogicznej autorefleksji może być uznane jako nieodłączna część działań pedagogicznych, które nauczyciel musi wykonywać regularnie, jeśli on/ona chce, aby jego kształcenie było dobrej jakości.

Introduction

A university teacher of technical subjects realizes education at university which, as Mužík says (2004), is a place where pedagogy meets andragogy. Profile of a graduate of a technical university is specified firmly; however, use of teaching methods and technical educational

Jan Žufan

VYUŽITÍ PERSONÁLNÍHO INFORMAČNÍHO SYSTÉMU K ŘÍZENÍ VZDĚLÁVÁNÍ V BOZP

SYSTEM INFORMACJI OSOBOWEJ I JEGO WYKORZYSTANIE
W ZARZĄDZANIU EDUKACJĄ W ZAKRESIE BHP

Abstrakt

Řízení personálních procesů je dnes ve většině organizací podporováno na různé úrovni informačními a komunikačními technologiemi (ICT) a informačními systémy (IS). V oblasti BOZP se doposud setkáváme spíše s jejich použitím pro administrativní účely, případně jako nástrojem komunikace. Využívání komplexních nebo integrovaných personálních informačních systémů však přináší širší uplatnění v oblasti analýzy potřeb, plánování a realizace vzdělávání pracovníků. Má také dopad do oblasti efektivní kontroly dodržování stanovených pravidel. Významným efektem je pak přímé propojení modulu BOZP, resp. školení a kursy, personálního informačního systému, se systémem pro řízení prací.

Príspevok „Využití personálního informačního systému k řízení vzdělávání v BOZP“ se v první části zabývá vymezením personálního informačního systému v procesu řízení lidských zdrojů organizace. Je zde vysvětleno současné pojetí této podpory a možné přístupy k němu. Ukazuje, ve kterých modulech PIS je problematika BOZP podchycena a v jakém kontextu. Ve druhé části se věnuje plánování, řízení a organizaci vzdělávání v BOZP v rámci organizace a ve třetí propojení tohoto procesu s jinými podnikovými procesy.

Na závěr shrnuje některá doporučení pro aplikaci podpory PIS ve vzdělávání v organizaci.

APPLICATION OF PERSONAL INFORMATION SYSTEM IN MANAGING THE
OCCUPATIONAL HEALTH AND SAFETY EDUCATION

Summary

Most organizations currently manage their personal processes through ICT (Information and Communication Technologies) and IT (Information Technologies) in different extent. In the Occupational health and safety (OHS) area they are used more likely for administrative purposes or serve as a communication tool. Comprehensive and integrated personal information system (PIS) could, however, bring broader use in the field of needs analysis, scheduling or implementation of employee education and training. PIS also affect efficient control of rules that have been already set up. Significant outcome can be reached by interconnection of PIS/ OSH model with the task management system.

Report on „Application of personal information system in managing the Occupational health and safety education“ deals, in its first part, with the definition of PIS in the extent of organization's human resource management – with present approach explained. It shows which PIS modules

Цідило Іван Миколайович

МОДЕЛЬ ЗНАНЬ НАВЧАЛЬНОЇ ПРЕДМЕТНОЇ ОБЛАСТІ ІНЖЕНЕРА-ПЕДАГОГА

Анотація

В статті проведено аналіз підходів до побудови моделі фахівця, зокрема моделювання знань для предметних областей. Розроблено п'ятикомпонентну модель знань інженера-педагога предметної області навчального курсу «Інтелектуальні технології управління прийняття рішень», що викладається студентам інженерно-педагогічного факультету за спеціальністю «Професійна освіта. Комп'ютерні технології». Найбільш універсальними, що відповідають вимогам та відносно легко налаштовуються на конкретну предметну область є семантична та фреймова моделі.

MODEL WIEDZY DLA RÓŻNYCH OBSZARÓW PRZEDMIOTÓW PEDAGOGA-INŻYNIERA

Streszczenie

Artykuł zawiera analizę podejścia do budowy modelu specjalisty, szczególnie modelowania wiedzy dla różnych obszarów przedmiotów. Opracowano pięć elementów modelowania wiedzy pedagoga inżyniera przedmiotu „Technologie intelektualne zarządzania podejmowaniem decyzji”, który jest wykładany studentom Wydziału Inżynierii Pedagogicznej, specjalności „Przygotowanie zawodowe. Technologie komputerowe”. Najbardziej uniwersalne w modelach; to, co spełnia wymagania i stosunkowo łatwo dostosować do każdego obszaru przedmiotu, jest semantyzm i konstrukcja modeli.

THE KNOWLEDGE MODEL FOR DIFFERENT AREAS OF SUBJECTS OF ENGINEER TEACHER

Summary

The article concerns the analysis of the approaches to the construction of the model of specialist, particularly knowledge modeling for different areas of subjects. The five elements have been developed for knowledge modeling of engineer teacher of the course “Intellectual technologies of decision making management”, which is taught for the students of the Faculty of Pedagogical Engineering, specialty “Vocational education. Computer technologies”. The most universal in models are; which complies with the requirements and relatively easy to adapt them to each area of the subject; the semantic and frame of models.

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок з важливими науковими та практичними завданнями. У зв'язку з динамікою розвитку суспільства, що викликає

Elżbieta Perzycka

INTERPRETACYJNE PRZYGOTOWANIE ZAWODOWE NAUCZYCIELA JAKO FUNDAMENT ZROZUMIENIA SIECIOWEGO ŚRODOWISKA UCZENIA SIĘ

Streszczenie

Rozwój cywilizacyjny przyczynił się do kolejnego zweryfikowania podejścia do edukacji pod wpływem nowego statusu wiedzy, wynikającego z eksplozji informacji o nowych mediach. Z jednej strony edukacja dąży do rewitalizacji i kultywowania tradycyjnych wartości, które mieszczą się w szeroko rozumianym nurcie humanizmu, z drugiej strony można zaobserwować podporządkowywanie się w mniejszym lub większym stopniu narastającej fali technologicznej. Uczeń i nauczyciel rozpoczynając wspólną ścieżkę edukacyjną stoją przed wyborem: czy być świadomymi kreatorami, czy biernymi konsumentami „cyfrowej rzeczywistości”? Jaka ścieżkę wybiorą? Jest to pytanie, na które będę szukała odpowiedzi odwołując się do literatury przedmiotu z zakresu psychologii, socjologii, filozofii i pedagogiki oraz badań własnych.

INTERPRETATIVE OCCUPATIONAL TEACHER PREPARATION AS THE BASIS OF AN UNDERSTANDING OF NETWORK ENVIRONMENT OF THE LEARNING

Abstract

The development of civilization has contributed to another change in the approach to education under the influence of the new state of knowledge resulting from the information boom in the new media. On the one hand education facilities aim at revitalization and cultivation of traditional values that are included in widely understood humanism trend. On the other hand a higher or lower level of compliance with increasing technological wave may be observed. A student and a teacher when starting a joint educational path face a choice: whether to be conscious creators or passive consumer of 'digital media. Which path will they chose? These is the questions that I will attempt to answer referring to sources from the field of psychology, sociology, philosophy, pedagogy and own research.

Iveta Marková

CELOŽIVOTNÉ VZDELÁVANIE V OBLASTI BOZP Z HĽADISKA POVINNOSTI PRÁVNICKÝCH OSÔB A FYZICKÝCH OSÔB PODNIKATEĽOV

**CAŁOŹYCIOWE KSZTAŁCENIE W ZAKRESIE BHP POWINNOŚCIĄ OSÓB PRAWNYCH
I FIZYCZNYCH**

Sumár

Príspevok poukazuje na podmienky a povinnosti zamestnávateľov školiť svojich zamestnancov o bezpečnosti a ochrane zdravia pri práci (BOZP). Otázka školenia je rôznorodá čo do obsahovej náplne pre jednotlivých zamestnancov tak časového rozsahu prípravy. V Európe sa kladú práve podmienky prípravy zamestnancov na popredné miesto z hľadiska zabezpečenia podmienok prevencie.

**LIFELONG LEARNING IN THE FIELD OF SAFETY AND HEALTH AT WORK
IN TERMS OF RESPONSIBILITIES OF PEOPLE AND BUSINESS**

Summary

Paper deals with conditions and responsibilities employers to train their personnel about protection of health and work safety. The question of training is very various in opinion content and time programme.

In Europe training about protection belong to one from the first position prevention and work conditions.

Úvod

V júli 2006 vstúpil u nás do platnosti Zákon č. 124 o BOZP, ktorý ustanovuje povinnosti právnických osôb a fyzických osôb, okrem iného, zabezpečovať pravidelné školenie a overovanie vedomostí o BOZP, ktoré sa s vedomím právnickej osoby zdržujú v jej objektoch. V prípade nezabezpečenia školenia zamestnancov o BOZP a overovanie ich vedomostí, môže Inšpektorát bezpečnosti práce uložiť pokutu do 250 000 Sk (cca 8333 EUR) právnickej osobe a podnikajúcej fyzickej osobe [1 § 59, ods. h)].

Obsah, rozsah, lehoty školenia o BOZP, vymedzuje vykonávací predpis - Vyhláška MV SR 356/2007 Z. z. ktorou sa ustanovujú podrobnosti o požiadavkách a rozsahu výchovnej

Zuzana Turňová**Jozef Harangozó****Ivana Tureková****Miroslav Rusko**

BOZP V MALÝCH A STREDNÝCH PODNIKOKH

BHP W MAŁYCH I ŚREDNICH PRZEDSIĘBIORSTWACH

Abstrakt

Bezpečnosť a ochrana zdravia pri práci je v kontexte medzinárodného hľadiska preferovaná nielen ako protiúrazová prevencia, vytváranie a udržiavanie podmienok na zaistenie BOZP, ale v širšom kontexte zahŕňa podmienky pre uspokojivú prácu, pohodu pri práci, sociálnu ochranu a právnu ochranu zamestnancov a primerane aj iných osôb, ktoré sa s vedomím zamestnávateľov zdržujú na ich pracoviskách. Významnú pozornosť z hľadiska riadenia BOZP si zasluhujú malé a stredné podniky, ktoré najvýznamnejšou mierou prispievajú k negatívnej štatistike pracovných úrazov.

OSH IN SMALL AND MEDIUM ENTERPRISES

Summary

Occupational safety and health at work in context with international perspective is not only preferred as an accident prevention, creation and maintain of conditions to ensure the health and safety, but in a broader context can be also included the conditions for satisfactory work, wellbeing at work, social protection and legal protection of employees and other persons staying at workplaces. Important considerations in terms of OSH management deserve small and medium enterprises, which contribute most significantly to the negative statistics of occupational accidents.

Úvod

Podnikanie v malých a stredných podnikoch (MSP) je špecifické v našich podmienkach predovšetkým svojou flexibilitou a možnosťou rýchlejšieho prispôsobovania sa turbulentným podmienkam trhového prostredia v porovnaní s veľkými podnikmi. Z tohto dôvodu rastie významnosť malých a stredných podnikov nielen na Slovensku, ale i v ostatných krajinách

Věra Pelantová

COMPETENCIES AND OCCUPATIONAL HEALTH AND SAFETY

Abstract

Organisations often use an occupational health and safety management system. Core competencies of a manager in an organisation should also include knowledge of this area. The article compares normal models of competencies with the basic principles of occupational health and safety at work and also with the principles of the process approach. The result is a recommendation to enhance competencies with process management. An individual will learn this wide range of know-how a long time.

KOMPETENCJE A BEZPIECZEŃSTWO I HIGIENA PRACY

Streszczenie

Organizacje często używają systemu zarządzania bezpieczeństwem i higieną pracy. Podstawowe kompetencje menedżera w organizacji powinny także zawierać znajomość tego obszaru. Artykuł porównuje normalne modele kompetencji z podstawowymi zasadami higieny i bezpieczeństwa pracy, a także z zasadami podejścia procesowego. Wynikiem jest rekomendacja, żeby zwiększyć kompetencje w procesie zarządzania. Jednostka będzie uczyć się szerokiego zakresu specjalistycznej wiedzy przez długi czas.

Introduction

Safety at work is associated with human creativity. Complexity of technical systems is growing. Some owners of organisations are strongly focused on profit. Difficult life of the most people is against it. Safety at work has to step aside in some cases and statistics confirm this. Hence, there are always improvements that need to be put in place for safety at work. The solution is the active participation of managers. The question is their role in the new conditions of society.

Melánia Feszterová
Mária Porubská
Klaudia Jomová

ZVYŠOVANIE ODBORNÝCH KOMPETENCIÍ BUDÚCICH UČITEĽOV – VZDELÁVANIE K BOZP

**PODNOSENIE KOMPETENCJI ZAWODOWYCH PRZYSZŁYCH NAUCZYCIELI
– KSZTAŁCENIE W ZAKRESIE BHP**

Abstrakt

Nebezpečenstvo je stav alebo charakteru pracovného procesu, ktorý môže poškodiť zdravie študenta alebo zamestnanca. To je dôvod, prečo prevencia – vo forme pravidelných stretnutí organizovaných ako súčasť vzdelávacieho procesu – je nevyhnutná. Cieľom pravidelne organizovaných stretnutí (napr. odborné semináre, prednášky a praktické cvičenia) pre študentov je zoznámiť sa s dôležitosťou vzdelávania v oblasti BOZP (vrátane chemickej bezpečnosti, správnej manipulácie s chemickými látkami, poskytnutím prvej pomoci pri ohrození života a zdravia a neodkladným zásahom pri záchrane majetku).

Príspevok poukazuje na dôležitosť vzdelávania v oblasti dodržiavania zásad bezpečnej práce a ochrany zdravia študentov – budúcich učiteľov chémie.

**INCREASING OF PROFESSIONAL COMPETENCES OF FUTURE TEACHERS
– EDUCATION TO OHS**

Abstract

The danger is the state or the characteristics of working process that can damage the health of a student or an employee. That is why the prevention – in the form of regular organized sessions as a part of educational process – is inevitable. The aim of the sessions (such as seminars, lectures and as well as practical trainings) for students is to become familiar with the importance of OHS education (including chemical safety, proper manipulation with chemical substances, providing first aid when life-threatening situations take place, as well as immediate intervention when material assets are in danger).

The article proves the importance of education in field of respecting the safe work and the prevention of students health – future teachers of chemistry.

Úvod

Snaha o vzájomné prepojenie a zblíženie sa výroby, spotreby a obchodu na medzinárodnej úrovni sa stále viac prejavuje vo svete. Toto snaženie sa prejavuje aj v oblasti vzdelávania. Vzdelanie má významnú úlohu pri vývoji ekonomík a spoločnosti. Vznikajú nové fakulty,

Aleksandra Kulpa-Puczyńska

FLEXIBLE FORMS OF WORK ORGANIZATION VS THE DEMAND FOR NEW PROFESSIONAL COMPETENCIES – ACCORDING TO EMPLOYERS AND REPRESENTATIVES OF LABOUR MARKET INSTITUTIONS

„[...] Substituting a qualifications-based career model with a competencies-based career model leads to... focusing on developing one's own new life competencies, such as entrepreneurship, flexibility, readiness to decide on self-employment – at least as an emergency option.”

[Author's own translation after: A. Bańka 2008]¹

Summary

Flexible organization of work makes it easier for modern employees to adjust their work to other aspects of life, e.g. caring about their families. It also gives the possibility to achieve professional goals more effectively and provides more space in terms of choosing the type, time and place of work. Flexible forms of employment and work organization encourage the motivation to learn new things, because changing the job may go together with the need to gain new qualifications and professional competencies². However, can we say that the changes within work organization generate the demand for specific knowledge, skills and conduct of life? If it is so, what kinds of competencies support our existence in the flexible labour market? In the present article, the above-mentioned questions are addressed to and answered by employers and representatives of labour market institutions. The analysis of selected aspects of this problem has been supported by data from the study³ titled: „The Preparation of Vocational School Students to Flexible Forms of

¹ A. Bańka, *Otwartość na nowe formy doświadczania pracy i codzienności a procesy integracji osobowości*, [in:] *Praca człowieka w XXI wieku. Konteksty – wyzwania – zagrożenia*, edity by R. Gerlach, Bydgoszcz 2008, p. 65-66.

² C. Selby, F. Wilson, W. Korte, J. Millard, W. Carter, *Almanach wiedzy o telepracy (Flexible Working Handbook)*. The report from the FlexWork project, realized as part of the 5th Framework Programme for Research and Technological Development in EU, 2001, p. 6; W. Furmanek, *Zarys humanistycznej teorii pracy (nowe horyzonty pedagogiki pracy)*, Warsaw 2006, p. 372-373.

³ One of the immediate objectives of the research was to: determine employers' expectations towards the qualifications and competencies of vocational school graduates, getting to know their opinions on the topic of flexible forms of employment and work organization and the preparation in this scope. The survey involved 630

Ewa Krause

CZYNNIKI RÓŻNICUJĄCE PROAKTYWNOŚĆ STUDENTÓW W KARIERZE*

Streszczenie

Niniejszy tekst stanowi próbę ukazania czynników różnicujących proaktywność studentów w karierze. W artykule przedstawiono pojęcie proaktywności, cechy osób proaktywnych oraz charakterystykę domen zachowań proaktywnych w karierze. W celu rozpoznania zależności pomiędzy zachowaniami proaktywnymi studentów w karierze a wybranymi zmiennymi metryczkowymi autorka artykułu przeprowadziła badania wśród studentów bydgoskich uczelni publicznych i niepublicznych. Niniejsze opracowanie przedstawia ich rezultaty, które wykazały, że w różnym stopniu takie zmienne jak: rodzaj miejscowości zamieszkania i doświadczenia zawodowego oraz poziom wykształcenia matki różnicują proaktywność studentów w karierze i jej poszczególne aspekty. Natomiast czynniki takie jak: płeć, wyniki w nauce uzyskiwane przez badanych studentów, ukończona przez nich szkoła średnia, wykształcenie ojca, ocena sytuacji ekonomicznej własnej rodziny (dokonywana przez respondentów) oraz łączenie studiów z pracą nie różnicują wyników uzyskanych przez respondentów w sposób statystycznie istotny.

DIFFERENTIAL FACTORS OF STUDENT PROACTIVITY IN THEIR CAREER

Summary

The following text is presented in an attempt to show differential factors of student proactivity in their career. In the article author presented definition of proactivity, characteristic of proactive people and description of proactive behaviour domain in career. In order to recognize the relationship between the student proactive behaviour and selected specific variability, the author of this article has carried out the researches among the students from the public and private universities in Bydgoszcz. This work presents their results which have showed that in various degree such variables as: the place where they live, the kind of professional experience and mother's education, differentiate student proactivity in career and its individual aspects. However, such factors as: sex, the results in studying achieved by students, the kind of secondary schools they have graduated from, the father's education, economical situation assessment in their own family, which was made by respondents, and also working and studying at the same time, do not differentiate the results, which were achieved by respondents, in essential and statistical way.

*Część niniejszego artykułu jest pracą naukową finansowaną ze środków na naukę w latach 2010-2011 jako projekt badawczy promotorski nr N N106 220738. Problematyka proaktywności została również podjęta przez autorkę w artykule zatytułowanym: *Proaktywność młodzieży i jej znaczenie w edukacji wspomagającej planowanie i rozwój kariery*.

Janis Gedrovics**Martin Bílek**

ERGONOMIC WORK CULTURE AS A PREREQUISITE FOR HEALTHY COMPUTER WORK TOWARDS QUALITY OF LIFE

Abstract

Ergonomic culture can be explained as a component of general safety culture related to ergonomic working environment on the one hand, and computer users' attitudes towards ergonomically safe computer use, defined by work safety regulations, on the other hand. Both those aspects are important components within general safety culture. The article analyses various factors of ergonomic culture in different environments in Latvia, as well as partially in the Czech Republic and Slovakia.

ERGONOMICZNA KULTURA PRACY JAKO WARUNEK WSTĘPNY DLA ZDROWEJ PRACY Z KOMPUTEREM POD WZGLĘDEM JAKOŚCI ŻYCIA

Streszczenie

Ergonomiczna kultura może być wyjaśniona jako składnik ogólnej kultury bezpieczeństwa odnoszącej się do ergonomii środowiska pracy z jednej strony i postaw użytkowników komputerów i ergonomicznie bezpiecznego korzystania z komputera, określonej przez przepisy bezpieczeństwa pracy, z drugiej strony. Oba te aspekty stanowią ważne komponenty wewnątrz ogólnej kultury bezpieczeństwa. Artykuł analizuje różne czynniki kultury ergonomicznej w różnych środowiskach na Łotwie, jak i częściowo w Czechach i na Słowacji.

Introduction

According to EUROSTAT data in 2010 information technologies (IT) were available to approximately 70% of all households throughout European Union (EU)¹, however in such countries as the Czech Republic (CZ), Latvia (LV) and Slovakia (SK) the availability of IT was respectively 64, 50 and 64% out of all households. Meanwhile the number of individual computer users aged 16 – 74 in 2010 reached 67% LV, 69% CZ and 78% SK, but in 2011 – 74%, 78% and 83% respectively, which confirms very rapid growth in computer use. Compared with average value in EU, 78%, all three countries are approx. on EU-average level

¹ *Information society statistics* (2011); http://epp.eurostat.ec.europa.eu/statistics_explained/index.php/Information_society_statistics. (Retrieved 15.02.2012.)

Viera Tomková

INFORMOVANOSŤ ŠTUDENTOV UKF V NITRE V OTÁZKACH BOZP

PODNOSENIE ŚWIADOMOŚCI STUDENTÓW UKF W NITRZE W ZAKRESIE BHP

Abstrakt

Príspevok sa zaoberá problematikou zmapovania informovanosti študentov Univerzity Konštantína Filozofa v oblasti BOZP. Cieľom prieskumu bolo zistiť, či študijný odbor, ktorý študenti vysokej školy študujú má vplyv na dosiahnuté výsledky v prieskume. Sledovali sme najmä zorientovanie sa študentov v základných pojmoch súvisiacich s bezpečnosťou práce a úroveň ich právneho povedomia.

AWARENESS OF CPU STUDENTS ABOUT THE SAFETY AND HEALTH PROTECTION AT WORK

Summary

The paper deals with the issue of mapping the awareness of Constantine the Philosopher University students about the safety and health protection at work. The aim of the survey was to find out whether the field that the higher education students study has an effect on the results achieved in the survey. We studied the students' orientation in the area of basic terms associated with the safety at work as well as the level of their legal consciousness.

Úvod

Z prirodzeného vývoja spoločnosti, s ktorým súvisí prudký rast informácií a prebiehajúca globalizácia, vyplynula celospoločenská potreba prijatia stratégie celoživotného vzdelávania a celoživotného poradenstva (ďalej len stratégia CŽV a CŽP) ako nástroja na formovanie vedomostnej úrovne spoločnosti. Rada Európskej únie o vzdelávaní a odbornej príprave v rámci preskúmania lisabonskej stratégie, ktorú vydala Európska rada na svojom zasadnutí 4. – 5. novembra 2004, zdôrazňuje, že pre lisabonskú stratégiu je kľúčovou spoločnosťou tá, ktorá je založená na vedomostiach. Ako sa v dokumente ďalej uvádza, prínos vzdelávania a odbornej prípravy je nenahraditeľným, pretože zabezpečuje základňu nevyhnutných

Aneta Klementowska

Zuzanna Kęsy

Marek Rybakowski

ZAGROŻENIE STRESEM ZAWODNYM W ŚRODOWISKU PRACY OPIEKUNA W ZAKŁADACH OPIEKUŃCZYCH

Streszczenie

Współcześnie praca zawodowa odgrywa niezwykle istotną rolę w życiu człowieka. Niestety pomimo wielu jej pozytywnych aspektów, staje się ona coraz częściej źródłem stresu. Zjawisko, o którym mowa występuje z różnym natężeniem niemal we wszystkich grupach zawodowych. Z uwagi na jego znaczne, zarówno indywidualne, jak i społeczne konsekwencje, wymaga ono szczególnego zainteresowania. W niniejszym artykule podjęto teoretyczne rozważania na temat stresu zawodowego oraz zaprezentowano wyniki badań empirycznych przeprowadzonych wśród opiekunów zatrudnionych w Domu Pomocy Społecznej.

OCCUPATIONAL STRESS RISK IN THE WORK OF A GUARDIAN IN CARE FACILITIES

Summary

Nowadays professional work plays an important role in the human life. Unfortunately, despite its many positive aspects, it often becomes a source of stress. This phenomenon occurs in various intensity levels in almost all occupational groups. Because of its significant, both individual and social consequences, it requires a particular scientific interest. This article contains theoretical reflections on occupational stress and presents the results of an empirical research carried out among the guardians working in a Social Care Centre.

Wprowadzenie

Obecnie pojęcie stresu jest wszechobecne. Wiele się o nim mówi, zarówno potocznie, jak i w świecie nauki. Stres był, jest i będzie, nie jesteśmy w stanie go uniknąć – jedyne, co możemy zrobić to nauczyć się skutecznie przed nim chronić.

Pojęcie stresu jest neutralne. Pomimo, iż najczęściej kojarzy się z negatywnymi, niepożądanymi skutkami jego oddziaływania (jest wówczas demotywuujący, powodujący z czasem